

A szalonnai termelőszövetkezetben

A szalonnai Tökörnyéke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet kétszáz dolgozóval rendelkezik. A háromezer hektáros területen — amelyen gazdálkodnak — több mint ezer hektár szántóföld. A termelés szerkezetéről Csurilla János, a termelőszövetkezet főagronómusa a következőket mondja: — Alaptevékenységünk a nö-

vénytermesztés, az állattenyésztés és az erdőgazdálkodás. Mellétevékenységünk a kőbánya, a lakatosüzem működtetése és az építési tevékenység. A legnagyobb hasznunk a bányászatból származik. Alaptevékenységünk sajnos hosszú ideje stagnál. Meszes község elején, a bányában évente tízennyolcmillió forintot jelent számunkra a mintegy 150—200 ezer tonna kő kibányászása. A számok is igazolják, milyen nagy szükségünk van a bánya fejlesztésére. Ezt szolgálja a hamarosan megépülő köporlőrő üzem, amely egyben harminc embernek nyújt majd munkalehetőséget. Az új létesítmény a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumnak, a Borsod Megyei Tanácsnak a támogatásával, saját fejlesztési forrásunkból, épül meg. Ugyancsak ebben az időszakban készül el — a kőbányához kapcsolódóan — Szalonnán egy iparvágány. S ha már a terveknel járunk, megemlítem azt is, foglalkozunk egy ötvendolgozó, könnyűipari tevékenységet folytató munkahely kialakításával. A feltételek ehhez adottak. Most már minden azon múlik, milyen eredménnyel járnak tárgyalásaink a különböző cégekkel.

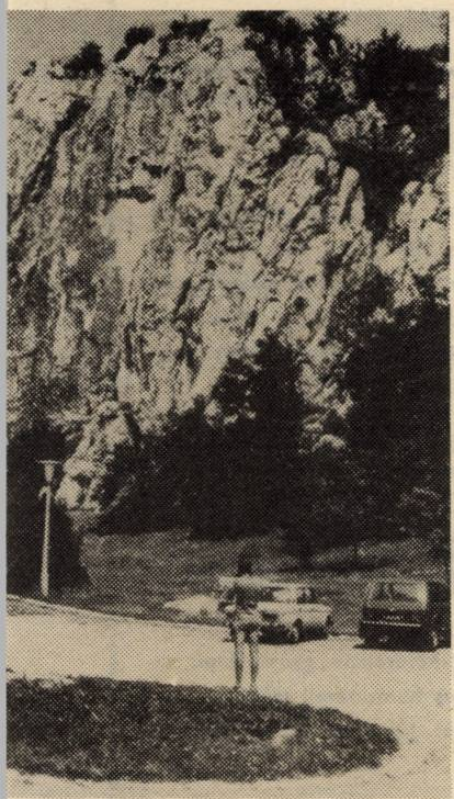
Magyarország '87

Genforgalmi rei

Számítások szerint a terület járható terhelhetősége évente 20—25 ezer főre becsülhető, de az aggtelek—jósvafői barlangrendszer, megfelelő üzemeltetéssel, napi ötezer barlanglátogatót is fogadhat károsodás nélkül. A barlangi turisztika, a barlangi terápia (főleg légzőszervi betegségekben szenvedőknek) mellett tervezik, az egyéb természetjárás formák (gyalogos, lovas túrák, vadászat), a falusi üdülés, az erdei és vízparti üdülés lehetőségeinek megteremtését.

A természeti környezet védelme mellett a térség állandó lakosságának megtartása (számukra környezetbarát ipar telepítése) is fontos feladat, hiszen ezen a vidéken is állandóan csökken és öregszik a falvak népessége. Egvelőre (és talán a későbbiekben sem) a turizmusból, vendéglátásból nem tud megélni a munkaképes lakosság.

Aggtelek, a nemzeti park, legszebb hazai tájaink egyike, természeti értéke nemcsak itthon, Európában is páratlan. A tervek azt a célt szolgálják, hogy minél több ember számára nyújtson semmivel sem pótolható élményeket.

Új üzletek, korszerűsítések

Bővülő kínálat az áfész-boltokban

Megyei viszonylatban a kis szövetkezetek közé sorolják, noha tizenöt község és két tanya, összesen tizenhatezer lakójának ellátása tartozik a Szendrő és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet hatáskörébe.

Sok az apró falu, jó néhány községben a lélekszám nem éri el az ezret sem. A szétszórta, egymástól gyakran távoli településeken élők igényeinek folyamatos kielégítése tehát nagy felelősséggel jár munkára. Tavasszal, a nyári idegenforgalmi szezon beindulása előtt pedig még fokozottabb felkészülésre van szükség, hiszen a közeli Rakacai-tó ilyenkor benépesül. A hatvanas években mesterségesen kialakított víztározó környéke napjaink közkedvelt kiránduló- és üdülőhelye. Nyári hétköznapokon átlagosan kétezren, a hétvégeken négy-öt ezren látogatnak ide. Horgászok, fűrdözők, pihenni vágyók, a víz szerelmesei. Róluk is gondoskodnak az áfész dolgozói, hiszen a tónál hozzájuk tartozó három vendéglátóhelyiségben gazdag a választék az étel- és ital kínálatból. Mindemellett a szezonban, — idényjelleggel — szombaton és vasárnap is nyitva tartó élelmiszer boltot üzemeltetnek. Jóllehet, nem kevés gond, hiszen a szakképzett munkaerő foglalkoztatása évek óta visszatérő prob-

lémát jelent az áfész vezetőinek.

S hogy miként minősíthető a szövetkezet tevékenysége, gazdálkodása? Nos, az elmúlt esztendőben 292 millió forintos áruforgalomról adhattak számot. Ebben az évben valamelyest magasabb árbevételre terveztek, 310 millió forintot, amelynek teljesítésével nyereségük meghaladná a 7 millió forintot. A tervben foglaltak megvalósulásához minden reményük meg van. Ezt a célt szolgálja egyébként az új egységek beindítása, a már meglévő korszerűsítése, felújítása és nem utolsósorban az árukínálat folyamatos bővítése, gazdagítása. Az idén például több mint egymillió forintot fordítanak az üzletek korszerűsítésére. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács támogatásával Szendrő nagyközségben megépülhet egy új élelmiszerbolt, amelyen kívül egy mezőgazdasági szaküzlet és egy kölcsönző egység átadása a megvalósításra váró feladatok között szerepel. A jövőre vonatkozó elképzelések számbavételekor gondoltak a Rakacai-tó mellett pihenő vendégek eddiginél színvonalasabb ellátására is. A vízparton ugyanis a Mezőzőv hozzájárulásával hamarosan új faházás büfé nyitnak, amelynek megépítéséhez csaknem hatszáz ezer forintot van szükség.

Körzetszám: 48

A telefonhiány, a vonalak minősége, országos gond. Elképzelhető, hogy milyen nagy örömet okozott Edelenyben, hogy tavaly bővítették a telefonhálózatot. A központot is átépítették, így ha nem is kapott minden kérelmező új állomást, de csökkent a „sorbanállók” száma. A központ bővítése és modernizálása azt is lehetővé

tette, hogy ebben az évben Edeleny is bekapcsolódhatott a Crossbar-rendszerbe, s így egy lépéssel közelebb került a nagyvilághoz. Nemcsak az ország nagy városai hívhatók így, közvetlen társasázzal, hanem az „egész világ”. A város nagykorúsodásának egyik jelképe ez a (körzet) szám: 48.

A megye névadója

Hiába nehezményezik, joggal, az abaújiak és a zemplénci gyakran, hogy megyénk nem Borsod, hanem Borsod-Abaúj-Zemplén megye, az egyszerűség és rövidség kedvéért, mégis mindenki csak Borsodnak emlegeti. Sátorajáújhely, a helybelieknek is csak Újhely, sőt Újhely, Sárospatak is csak Patak, Kazincbarcika is csak Barcika, úgyhogy — sértődés ne essék — megyénk is marad csak Borsod a köznapi szóhasználatban.

Borsod pedig valamikor egy falu volt, Edeleny tószomszédságában, s lett az idők folyamán más, közeli községekkel — Finkével, Aboddal, Balajttal, Damakkal, Ládbesenyővel — együtt a város része, egyik kerülete. Edeleny és környékének, sőt a Bódva völgye más települései történetének jeles kutatója Slezsák Imre, a városi könyvtár igazgatója. Mikor másfél éve Edelenyt várossá nyilvánították, tanulmányentekű cikket írt a település történetéről. Természetes hát, hogy most az ő segítségét kérjük a város bemutatásához, a „kezdetek” ismertetéséhez.

Az Edeleny határában fekvő Derékegyháza ősi településhely, a kőkorszakban, a barlangból kiköltöző ősember egyik első, szabadterei szálláshelye. Ezen a környéken számos település született és pusztult el az évszázadok, évezredek során, a földből előkerült leletek — főleg a vonaldiszes cserepek — bizonyítják az újkőkort, a bronzkor, a későbronzkor, a vaskor emberének jelenlétét. A honfoglaló magyarság előtt kelták, hunok, germán gepidák, szlávok és avarok éltek e tájon.

Anonymus krónikájában is szerepel Edeleny vidéke.

A megye névadója a borsodi földvár, amely viszont Bors vagy Borsu vezérről kapta nevét. A földvár a honfoglaló magyarságnak a tatárjárásig igen fontos hadászati központja volt. Anonymus szerint, mikor a magyarok meggyökereztek, Borsut, Bungeger fiát haddal küldték ide, hogy az ország határait gáttal erősítse meg, és alkalmas helyen építsen várat az ország őrizetére. Borsu a parasztságot összegyűjtve a Bódva (Buldva) vize mellett várat épített, melyet a nép Borsodnak nevezett el, minthogy kicsiny volt. Dolga végeztével Borsu visszament Árpád vezérhez, aki tetteért őt abban a várban ispanná tette, és ennek a résznek minden gondját rábízta.

Az idők folyamán több neve volt: Borsud, Borsud, Borsod, Borsad, Barsad. A vár a tatárjárás során pusztult el, szerepét később, a nála erősebb diósgyőri vár vette át. A földvár közelében levő földek a Bors nemzetség szállásbirtoka volt. A 16. században a Szapolyai család birtoka, majd Edelennyel, Sáppal, a Bebek családé. Később más családok adták-vették. Borsod sokat szenvedett a töröktől. A 16. században, mikor a kivetett adót nem tudták fizetni, a nép elmenekült s hét évig pusztán állott.

Az egykori — kétszáz méter hosszú és nyolevan méter széles — földvár természetes képződményen állt. 1926-ban végeztek itt először ásásokat. Megtalálták a földvár erősítését szolgáló gerendák maradványait, a templom mellett egy középkori temetőt. A

derékegyházi domb ásatásából díszes cserepek kerültek elő, jelenleg a miskolci múzeum őrzi ezeket. A tervek és reményeink szerint, az idén ismét ásatások kezdődnek itt. A korábbi cigányputrikat megszüntették, így a földváron nem lakik most senki, a muzeológusok megkezdhetik a munkát. Ennek befejeztével Borsdot történelmi emlékhellyé lehetne nyilvánítani.

Mikor szóba került, hogy Edeleny várossá lehet, mi néhányan azt szorgalmaztuk a népfőntban, hogy a város neve változzon Edelenyborsodra. Ha már megszűnt Borsod, mint önálló település, legalább a neve maradjon meg. Más, régi települések nevei is, ma már csak dűlőutak elnevezéseként élnek. A tervünk nem sikerült, a név maradt csak Edeleny, bár még nem tettünk le róla véglegesen — fejezte be történelmi kalauzuszát Slezsák Imre.

Befejezésül a mai Edelenyről is az ő cikkéből idézünk: „Nem kívánunk versenyezni a nagyvárosok óriási házaival, házrengeteivel, azt szeretnénk, ha emberléptékű kisváros maradna Edeleny. Ezután is ezüstösen csillogó, tiszta maradna a Bódvánk vize, egészséges, tiszta maradna a levegő. Másként fogalmazva, hogy a volt község előnyeit is élvezhetnénk, de elkerülhetnénk mindkettő hátrányait”.

Úgy gondolom, ez bőles program, a városias ellátás és infrastruktúra megszerzése, de a falusias csönd, tisztaság, nyugalom megtartása. Gondok mint mindenhol, Edelenyben is vannak. De a lakosság, a lo-kálpatrióták városépítő-óvó szeretete reményt ad a program megvalósításának sikeréhez.

A borsodi földvár már csak egy nagyobb domb a templom mögött. De a kerítés a vár egykori kőveiből épült.